

Emeğini Evin Geçimine Özgüleyen Eşin, Diğer Eşten Karşılık Talebi¹ Gökçe CANARSLAN²

Öz

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4271 sayılı Türk Medeni Kanunu md.186/III'de evin giderlerine yapılacak katkının, eşlerin her ikisinin de yükümlülüğünde olduğu belirtilmiştir. Hükümde eşlerin yapacakları katkının, sadece malvarlıklarıyla değil gelir getiren bir işlerinin ya da mesleklerinin olmaması halinde emekleriyle de olabileceğinin altı çizilmiştir. Başka deyişle kanunda, malvarlığı değerlerinin yanında ütü veya temizlik işleri yapmak, yemek pişirmek gibi evin düzeninin sağlanmasına ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi, varsa çocukların yetiştirilmelerine, bakımlarının sağlanmasına benzer işlerin görülmesi de evin giderlerine katkı olarak ele alınmaktadır. Bu faaliyetlerle uğraşan eş emeğini, evlilik birliğinin yararını göz önüne alarak, ev dışında kazanç getiren bir işte çalışmak yerine evin geçimine özgülemektedir. Gelir getiren işde çalışmaktan feragat ederek emeğini eve özgüleyen eşin bu davranışı, hâkim tarafından Türk Medeni Kanunu md.196'ya göre eşler birlikte yaşarken tedbir alınmasını gerektiren hallerde özel olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler

evlilik
aile birliği
eş
kazanç
gider

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 20.02.2023

Kabul Tarihi: 11.04.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1253747

Reimbursement Claim of the Spouse Who Devotes Their Labour to the Household Maintenance

Abstract

Article 186/III of the Turkish Civil Code No.4271, which entered into force on 01.01.2002 is stated that the contribution to the household expenses is the responsibility of both spouses. The contributions not only with their assets but also with their labor, regardless of whether they have a profession or not, are also considered within this scope. The contribution to the expenses of the household doesn't have to be made with assets, and activities if any, where labor is at the forefront, are also considered as contributions to the family union. This behavior of the spouse who, taking into account the benefit of the marital union, renounces earning an income instead of working in a gainful job outside the home and devotes his/her labor to the maintenance of the house, according to Article 196 of the Turkish Civil Code is considered as his/her contribution to the expenses of the marital union.

Keywords

marriage
family union
spouse
earnings
expenses

About Article

Received: 20.02.2023

Accepted: 11.04.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1253747

¹ Bu çalışma, 20-23 Ekim 2022 tarihlerinde Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşen INCSOS VIII. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan yayımlanmamış bildiriden türetilmiştir.

² Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Tekirdağ/Türkiye, gcanarslan@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7334-1872

Giriş

Evlenme ve evlilik birliğinin korunması, aile hukukunun en önemli konularından biridir. 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4271 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) md.185'de eşlerin, evlilik birliği içinde eşlerin hakları ve yükümlülükleri belirtilmiştir. Bunlar arasında ailenin mutluluğunu birlikte sağlamak, çocukların eğitim, bakım ve gözetimlerine özen göstermek, birlikte yaşamak ve sadakat göstermek gibi yükümlülükler yer almaktadır. Söz gelimi Türk Medeni Kanunu md.186/III'de eşlerin güçlerine göre emek ve malvarlıklarıyla evlilik birliğinin giderlerine katılmalarının kendilerinden beklendiği ifade edilmektedir.

Evlilik birliği süresince eşlerin uymaları gereken yükümlülükler, Türk Medeni Kanunu md.185 vd.'da belirtilmektedir. Bu hükümlerin arasında "Haklar ve Yükümlülükler" başlığı altında, eşlerin birlik giderlerine nasıl ve ne şekilde katılacakları düzenlenmektedir. Türk Medeni Kanunu md.186/III'de yer alan düzenlemeye göre birlik giderlerine katılım, sadece eşlerin sahip oldukları veya ekonomik değer taşıyan malvarlıklarıyla değil ev içinde çalışılması benzeri emekleriyle de yapılabilecektir. Bu hükme göre eşlerin evlilik birliğinin giderlerine emekleriyle, malvarlıklarıyla ve aralarındaki sözleşmeye göre olmak üzere üç şekilde katılmaları mümkün iken bunlardan eşlerin emekleri, çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

4271 sayılı kanunla ilga edilen, 17.02.1926 tarihli, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi md.152'de ailenin reisinin koca olduğu belirtilmekte ve bu dönemde evin geçiminin, kadının ve çocukların yaşasının de koca tarafından temin edilmesi gerektiği ifade edilmekteydi. 4271 sayılı kanunla bu hüküm, evlilik birliğinde eşler arasındaki eşitlik ilkesi uyarınca değiştirilmiştir. Günümüzde artık eşler arasında kanun tarafından işbölümü öngörülmemekte ve evlilik birliğinin giderlerine sadece maddi, parasal katkılar değil, aynı zamanda eşlerden birinin aile için özgülediği emeği de dikkate alınmaktadır. Kanun, evin geçimine yardımcı olmaları için eşlerin sadece gelir getiren bir işte çalışmalarını değil, ütü, temizlik ve yemek yapmak benzeri ev işleriyle çocuk bakımının da önemli olduğunu kabul etmektedir. Bunun sonucunda kendisini bu işleri görmeye adanmış eşin faaliyetleri de tıpkı gelir getiren işte çalışmak gibi değerlendirerek, bu yolla evin geçimine katkı sağlandığı belirtilmektedir.

Mehaz İsviçre Medeni Kanunu (CCS) md.164/I'de emeğini aile evine, çocukların bakımına özgüleyen ya da diğer eşin işletmesi veya işyerinde karşılık almaksızın çalışan eşe, diğer eşin uygun bir miktar para ödemesinde bulunması gerekliliği yer almaktadır. Fakat benzer bir hüküm Türk Medeni Kanunu'nda bulunmadığı için ev yaşamına veya diğer eşin işine emeğini özgüleyen eşin bu emeği, ancak evin geçimi kapsamındaki giderlere emeğiyle

katılması şeklinde yorumlanabilecek ancak dolaylı olarak, hakimnin takdir yetkisini kullanmasıyla emeğinin karşılığının alması sağlanabilecektir.

B6t6n bunlar dikkate alınarak, çalışmada 6ncelikle evlilik birliğinin giderlerinin kapsamı çizilecektir. Bu kapsamda temel, kurumsal ve bireysel giderler tespit edilerek, birbirlerinden ayrıldıktan sonra, eşlerin katılmaları gereken harcamaların sınırları belirtilecektir. Ardından bunların, eşler arasında ne şekilde paylaşılacağı ve emeğin bu paylaşımdaki etkisi ortaya koyularak, çalışma sonlandırılacaktır.

Evin Geçimi Kapsamındaki Giderler

Genel Olarak

T6rk Medeni Kanunu md.186/III “Eşler birliğin giderlerine g6leri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.” h6km6nde eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katkı yapmaları gerekliliği belirtilmiş ancak evin geçimi kapsamına hangi giderlerin dahil olacağı, uygulama ve doktrine bırakılmıştır. Bu sebeple evin geçimi için gerekli ihtiyaların neler olduğunun ortaya koyulması gerekmektedir. Aksi halde eşlerin her t6rl6 6zel, kişisel kullanımlarına y6nelik ve yaşam tarzları açısından l6ks sayılabilecek harcamaları için diğer eşten karşılık talep etmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu sınırlamayı yapmak için genel h6k6mlerin işığında, eşlerden hangisinin ev işlerini 6stleneceği, hangisinin çocuklara bakacağı, hangisinin çalışacağı veya her ikisinin de çalışması halinde paylaşımı nasıl yapacaklarının 6ncelikle eşlerin aralarında anlaşmalarıyla ve aile yaşamındaki s6re gelen uygulamaları g6z 6n6ne alarak kendilerinin karar vermeleri beklenmektedir (Kılıçoğlu, 2004, s. 27).

Eşlerin s6zl6 ve 6rt6l6 olarak da yapabilecekleri bir anlaşmayla, gelirlerine g6re eşit olmayan bir paylaşma şeklini seçmeleri de m6mk6nd6r (Zeiter ve Schlumpf, 2016, s. 537). Giderlerin paylaşımında eşlerin malvarlıklarının durumu, çalışıp çalışmadıkları, ev işleri ve çocuklarla hangi eşin ilgilendiği hususları birlikte değerlendirilmektedir (Erdem, 2019, s. 214).

Evlilik birliğinin giderleri, temelde aile bireylerinin t6m yaşam ihtiyaçlarını kapsamaktadır (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 179). Bunlar, ailedaki toplu veya bireysel ihtiyaçlara ilişkin olabilir. Toplu giderler aile 6yelerinin barınma, ısınma, mutfak harcamaları benzeri giderler iken çocukların eğitimi, eşlerin g6nl6k harçlıkları gibi giderler bireysel ihtiyaçlar arasında değerlendirilmektedir. Ancak evin geğimiyle tamamen ilgisiz giderler, s6z gelimi eşlerden birinin sağlığın dışındaki estetik amaçlı ameliyatları veya sadece kendi hesabına yaptđı için masrafları bu kapsamın dışında kalmaktadır (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 188).

Evlilik birliğinin giderleri, yaşam devam ederken yapılacak standart harcamalar olan temel giderler, harç ve vergi benzeri kurumsal giderler ile eşler ve çocukların kendilerine ilişkin bireysel giderler olmak üzere üç başlıkta incelenebilir (Gençcan, 2019, s. 130).

Temel Giderler

Evlilik birliğinin temel giderleri, aile bireylerinin yaşamları için zorunlu olan, barınma, beslenme ve giyim ihtiyaçlarının yanında sağlık, eğitim ve ulaşımaya ilişkin yapmaları gereken harcamalarından oluşmaktadır. Giderlerin tespitinde ailenin sosyal ve ekonomik koşulları, yaşam standartları önemli rol oynamaktadır. Söz gelimi ailenin şartları evde kullanılmak üzere tek bir araba satın almaya izin verdiğinde orta sınıf bir araba almak, temel giderler arasında değerlendirilecekken, eşlerden birinin özel isteğiyle imkanlarının çok üstünde lüks bir araba satın alındığında bu arabanın temel giderlerin kapsamı dışında kalacağı söylenebilir (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 184).

Temel giderler arasında öncelik sıralaması yapılması her zaman mümkün olmamakla birlikte yine de ailenin beslenmesi için gerekli harcamalara, genel mutfak giderleri adı altında öncelik tanınabilir. Bu kapsamda beslenmeye ilişkin olarak sadece mutfakta yemek yapmak için gerekli hammadde veya malzeme değil ailenin maddi olanakları çerçevesinde restoranlarda yapılan harcamalar da girmektedir.

Ailenin barınma giderlerini de, Türk Medeni Kanunu md.194'da yer alan aile konutuna ilişkin düzenleme saklı kalmak koşuluyla konutun edinilmesine ilişkin harcamalar ile kira, elektrik, gaz, su ve aidat ödemeleri oluşturmaktadır. Bunların yanında konutun temizliği, bakımı, varsa ev hayvanlarının ihtiyaçları da yapılacak harcamalar arasında yer almaktadır (Gürpınar, 2013, s.1297). Aile bireylerinin sağlık harcamaları da doktor, ilaç, ameliyat, hastane masrafları kapsamında değerlendirilmekte ancak sadece estetik amaçlı yapılan ve sağlığa yönelik zorunlu olmayan plastik cerrahi ameliyatları kural olarak temel giderlerin kapsamı dışında tutulmaktadır. Ancak istisnaen gereklilik olduğu takdirde örneğin trafik kazasında yüzü parçalanmış eşe yapılacağı gibi tedavinin bir parçasını oluşturan estetik ameliyatın, birlik giderleri arasına alınması mümkündür (Gençcan, 2019, s. 133).

Temel giderler arasında hukuki yollara başvurmayaya ilişkin giderler de önemli yer tutmaktadır. Özellikle hukuki ihtilafın konusu doğrudan aileyi ilgilendiriyorsa, söz gelimi aile bireylerinden birinin sahip olduğu taşınmazdaki kiracıya ilişkin ise bu durumda yapılan dava, harç gibi giderlere katılım sağlanmalıdır (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 184). Bununla birlikte aileyi doğrudan etkilemeyen harcamaların, kapsam dışı tutulmaları mümkün olabilir.

Kurumsal Giderler

Evlilik birliğinde, temel giderlerin yanında sigorta ve vergi ödemeleri benzeri kurumsal giderler de bulunmaktadır. Bu kapsamda emlak, gelir vergileri ile kaza ve sağlık sigortaları yer almaktadır. Öte yandan eşlerden sadece birinin malvarlığı değerini etkileyen veraset ve intikal vergileri İsviçre’de aile birliğinin ortak giderleri arasında değerlendirilmemekten (Schmid, 2021, s. 381), Türk Hukuku’ndaki düşünce aksi yönde olup motorlu taşıtlar, emlak ile veraset ve intikal vergileri aralarında ayırım yapılmaksızın evlilik birliğinin ortak kurumsal giderleri arasında sayılmaktadır (Gençcan, 2019, s. 135). Bu ayırım yapılırken İsviçre’de sadece eşlerin gelirlerine ilişkin vergilere veya ailenin yaşam alanına, geçimine hizmet ettiği ölçüde taşınmaz devir harçlarına diğer eşin katılımı beklenmektedir³. Kanaatimizce eşlerden birinin mülkiyetinde olsa dahi ailenin kullanımını için alınan bir arabanın motorlu taşıtlar vergisinin bu başlık altında değerlendirilmesi; buna karşın eşlerden sadece birinin kullanımına özel olup diğer eş veya çocukların yararlanmalarının kısıtlandığı, söz gelimi yalnızca ortağı olduğu işletmedeki mesleki faaliyetleri yürütmek için alınmış bir kamyonetin vergilerinin, ortak giderlerden sayılmaması gerekmektedir. Aracın kullanım amacının tespitindeki zorluğa rağmen bu sonuca, tıpkı eşlerden birinin evin bahçesinde yer alan bir kulübeyi hobileri için tahsis ederek, oradaki eşyaları evde ayrı tutup, kulübe için yaptığı giderlere, diğer eşin katılımını beklememesinden yola çıkarak ulaşılabılır.

Bireysel Giderler

Aile birliği içinde yer alan her bir kişi, bir yandan aile bireyi iken diğer yandan da bağımsız kişiliğini korumaktadır. İnsan sosyal bir varlık olduğu için, sadece zorunlu ve temel giderlerin yanında çeşitli ilgi alanlarında kendisini geliştirmek amacıyla bazı harcamalar yapması gerekmektedir. İşte aile bireylerinin konsere, sinemaya, tiyatroya gitmeleri, tatile çıkmaları, gazete ve kitap okumaları, yabancı dil öğrenmeleri amacıyla yaptıkları harcamaları da ailenin ekonomik, sosyal şartlarına ve durumlarına uygun olmak kaydıyla, bireysel giderler arasında değerlendirilmelidir. Bunun sonucunda kişilerin bağımsız olarak bireysel özellikleri, düşünceleri, ilgi alanları birlikte ele alınarak kendilerini geliştirmeleri için farklı ihtiyaçlarının olması doğaldır. Söz gelimi eşlerden birinin ilgi alanı, sadece tiyatroya gitmek iken, diğerinin ilgi alanı hem tiyatroya gitmek hem de kitap okumak olabilir. Eşlerin her ikisinin de mutlak olarak aynı konulara ilgi duyarak, birbirlerinin aynı harcamaları yapmaları beklenemeyeceğinden, aile birliğinin genel yapısı dikkate alınarak diğer eşin katılımı gereken

³ İsviçre Federal Mahkemesi BGE 114 II 393 sayılı, 22.12.1988 tarihli kararı.

harcamalar belirlenmelidir. Ayrıca sadece eşlerin değil çocukların da eğitimleri ve kendilerini geliştirmeleri ile yakından ilgili olan bu harcamalar, bireysel giderler arasında değerlendirilmelidir.

Buna ilaveten eşlerin daha 6nceki evliliklerindeki çocuklarına veya eski eşlerine nafaka 6deme y6k6ml6l6kleri varsa bunlar da ailenin ihtiyaçları kapsamına girmektedir (Br6m, 1998, s. 95). Giderlerin sadece eşlere ait olması zorunlu değildir ve aynı evde yaşayan ortak olan veya olmayan çocuklara ait giderler için de bu şekilde hareket edilmelidir (Schmid, 2021, s. 381).

Birlik Giderlerine Katılma ve Sonuçları

Eşler evlilik birliğinin giderlerine, T6rk Medeni Kanunu md.186/III'6n ifadesiyle “g6leri” oranında katılacaklardır⁴. Bu giderlere katılım, emekleriyle veya malvarlıklarıyla olabileceği gibi katılım şekline veya paylaşımına y6nelik aralarında yapacakları s6zleşme de geçerli kabul edilecektir. Evlilik birliğinin giderleri için diğer eşten katılım beklenirken bu giderlerin, her evliliğin kendi koşullarında değerlendirilerek somutlaştırılması ve eşlerin durum, hal ve şartlarına uygun olması gerekmektedir (Dural, 6đ6z ve G6m6ř, 2022, s. 173).

Eşlerden Birinin Emeğini Evin Geçimine 6zđulemesi

T6rk Medeni Kanunu md.186'nın tarihçesi.

04.10.1926 tarihinde y6r6rl6đe giren, 743 sayılı T6rk Kanunu Medenisi md.152'de aile birliği reisinin koca olduğu belirtildikten sonra yaşanılacak evin seçilmesiyle, karı ve çocukların geçiminin kocaya ait olduğu ifade edilmektedir. Başka deyiyle kocanın, maddi durumunun daha iyi veya k6t6 olduğuna bakılmaksızın, karısının ve çocuklarının barınma, beslenme, giyim, sağlık ve diğer giderlerini karşılama y6k6ml6l6đ6 bulunmaktaydı (Doğan, 2003, s.112). 01.01.2002 tarihinde y6r6rl6đe giren 4721 sayılı T6rk Medeni Kanunu ise kadın-erkek eşitliğini dikkate alarak, kocanın aile reisi olduğuna ilişkin h6km6 kaldırmış ve evlilik birliğinin giderlerine eşlerin g6leri oranında katılacakları h6km6n6 getirmiştir (Reyhani Y6ksel, 2014, s.177). Mehaz İsviçre Medeni Kanunu'nun ilk halinde de kocanın, birliğin reisi olarak aile konutunu seçmesi ile karının ve çocukların bakımlarını sağlaması gerekliliği belirtilmiş iken, çeşitli değişikliklerle g6n6m6zde İsviçre Medeni Kanunu md.163/I h6km6 ile eşlerin her birinin ailenin geimine g6lerine g6re katkı sağlayacakları şeklini almıştır. Başka deyiyle T6rk Kanunu Medenisi ve 01.01.1988'de y6r6rl6đe giren değişiklik 6ncesi İsviçre Medeni Kanunu'nda i işlerin kadına, dış işlerinse erkeğe ait olduğu bir paylaşım modelinin

⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2005/2-305 E., 2005/338 K. sayılı, 11.05.2005 tarihli kararı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2007/2-787 E., 2007/766 K. sayılı, 24.10.2007 tarihli kararı.

6ng6r6lmesine rağmen g6n6m6zde bu kanunlarda, herhangi bir evlilik birliği modeli dayatması bulunmamaktadır. Eşlerin ister gelir getiren işte çalışmaları, ister emeklerini evin içine 6zg6lemeleri arasında, evlilik biçimi açısından fark bulunmamaktadır (Br6m, 1998, s. 82).

Evlilik birliğinin giderlerini karşılamak, y6r6rl6kteki kanundan 6nce sadece erkek eşin y6k6ml6l6đ6nde olarak g6r6ld6đ6 için, giderler de çoğunlukla aile reisi kocanın malvarlığından karşılanmaktaydı. Bunun sonucunda 6zelikle kadının çocuklara bakması, temizlik, 6t6 ve yemek gibi ev işlerini yapması kısaca eve harcamış olduğu emeği, malvarlığı geliri elde etmenin dışında kaldığı için ev içi çalışmaları, evin geçimine y6nelik katkı olarak değerlendirilmemekteydi. B6ylece 743 sayılı T6rk Kanunu Medenisi'nde harcanan emek ve bu kapsamda y6r6t6len faaliyetler, doğal ve karşılıksız bir çalışma olarak kabul edilmekteydi. Mehaz İsviçre Medeni Kanunu'nun ilk halinde de kocanın ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamak zorunluluğundan bahsedilirken karının, ev işlerini y6r6tmesi ve çocuklara bakmasının gerektiği belirtilmekteydi (CCS md.160/II). Başka deyişle kanunlarda karının evdeki emeğinin değerlendirilmesinin gerekliliği gibi bir anlayış mevcut olmadığı için "kadın eve bakar" h6km6 kapsamında bu bakımın, kocanın evin geğimini parayla sağlamasına benzer nitelikte bir katkı yarattığından bahsedilmemişti (Kılıçoğlu, 2019, s. 166). 743 sayılı T6rk Kanunu Medenisi md.153/II'de bu durum, kadının ortak saadeti temin etmek için g6c6 yettiği kadar kocasının yardımcısı ve danışmanı olduğu belirtildikten sonra son c6mlede "Eve kadın bakar" h6km6 ile ifade edilmişti. Aradan geçen yıllarda bu anlayış değişmiş ve kadın-erkek eşitliğine 6nem veren bir bakış açısıyla yazılması sebebiyle hem İsviçre Medeni Kanunu'nda hem de T6rk Medeni Kanunu'da kadın ve erkek birbirinden ayrılmaksızın eşlerden her birinin, ailenin geçimine kendi g6lerine g6re katkıda bulunacağı ifade edilmiştir (CCS md.163/I, TMK md.186/III).

Anılan h6k6mlerdeki bir diğer 6nemli değişiklik ise evin geçimi için eşlerin sadece malvarlıklarının değil, emeklerinin de değerlendirilmesi olmuştur. Bu noktada İsviçre Medeni Kanunu md.163 ile T6rk Medeni Kanunu md.186/III arasında bir fark g6ze çarpmaktadır. İsviçre Medeni Kanunu md.163/I'de eşler katılımı için oransal bakımdan eşitlik ilkesi d6zenlenirken, h6km6n ikinci fıkrasında T6rk Medeni Kanunu md.186/III'den farklı olarak, katkı kabul edilecek emeğe ilişkin bazı 6rnekler verilmiş ve bu katkılar, ev işlerinde çalışmak, çocukların bakılması, diğer eşin mesleği veya işletmesinde ona yardımcı olmak ifadeleriyle g6sterilmiştir. 6te yandan T6rk Medeni Kanunu md.186/III'de evin geçimine yapılacak emek katkısına ilişkin 6rnek verilmemesine ragmen, evlilik birliğinin korunmasına dair T6rk Medeni Kanunu md.196'dan yola çıkılarak benzer sonuca ulaşılabilir. Eğer eşlerin aralarında giderlere

katılma y6k6ml6l6klerine ya da paylaşıma y6nelik (6rneğin katılma miktarı veya şekline ilişkin birbirlerinden farklı d6ř6nmelerine y6nelik) anlaşmazlık 6ıkarırsa, T6rk Medeni Kanunu md.196'ya başvurmak gerekmektedir (Akınt6rk ve Ateş, 2022, s. 115). T6rk Medeni Kanunu md.196'da eşlerin, birlikte yaşadıkları zaman zarfında evin geçimi i6in yapacakları katkıda anlaşamadıkları takdirde katkı miktarının hakim tarafından belirleneceğine ilişkin d6zenleme yer almaktadır⁵. Hakim bu belirlemeyi yaparken T6rk Medeni Kanunu md.196/II'ye g6re ev işlerinin g6r6lmesi, 6ocukların bakımı ve diğer eşin içinde karşılık almaksızın 6alışılması gibi hususlara dikkat edecektir.

6te yandan İsvi6re'de son değişikliklerle İsvi6re Medeni Kanunu'na getirilen ve T6rk Medeni Kanunu'da yer almayan bir başka h6k6m daha g6ze 6arpmaktadır. İsvi6re Medeni Kanunu md.164'de emeğini ailenin y6netilmesine, 6ocukların bakımına, ev işlerine 6zg6leyen ya da diğer eşin işletmesi veya işyerinde ona yardım eden eşe, bu emeğinin karşılığında diğer eşin, uygun bir miktar para 6demesinin gerektiği belirtilmektedir. H6k6m, bu şekilde evin geçimine emeğiyle yardım eden ancak karşılık almayan eşin mali bağımlılığını azaltmayı ve emeğini 6n plana koyan eşin durumunu iyileştirmeyi ama6lamaktadır (Br6m, 1998, s. 174). H6km6n korumak istediği yarar, karşılık beklemeksizin evin y6netimini sağlayan veya evlilik birliğinin yararına kazan6 getiren bir işte 6alışmaktan ka6ınarak diğer eşin mali başarısına yardımcı olan eşin, gelir elde eden diğer eşin sahip olduğu mali bağımsızlığın eşiyle paylaşması gerekliliğidir.

6zg6lenecek emeğin 6zellikleri.

T6rk Medeni Kanunu md.186/III h6km6yle her iki eşin de aile birliğinin giderlerine g66leri oranında katılacakları kuralı benimsenmiřtir⁶. M6lga kanunda meslek ve sanatla uğraşarak kocanın evin geğimini sağlamasına y6nelik y6k6ml6l6đ6 y6r6rl6kteki kanunda, eşlerin kendi g66lerine, yeteneklerine, ailenin maddi ve sosyal yaşam koşullarına g6re belirlenerek eşler arasında paylaşılmasını, bu paylaşım yapılırken sadece gelir ve malvarlıkları değil emeklerinin de dikkate alınması haline getirilmiştir. Buna karşılık bazı yazarlar, m6lga kanunda reislik teriminin kaldırılmış olmasına rağmen, erkek eşin y6k6ml6l6klerinin devam etmesi gerektiğini belirterek, kadın- erkek eşitliğinin bu d6zenlemeyle sadece s6zde sağlandığıını, ger6ekte ise y6r6rl6kteki h6k6mlerin aslında kadının durumunun eskisinden daha

⁵ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2014/16260 E., 2015/2826 K. sayılı, 05.06.2014 tarihli kararı; Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2016/3092 E., 2017/8564 K. sayılı, 06.07.2017 tarihli kararı; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2014/6505 E., 2014/13755 K. sayılı, 21.10.2014 tarihli kararı.

⁶ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2014/17429 E., 2015/1836 K. sayılı, 16.02.2015 tarihli kararı; Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2015/5329 E., 2015/19234 K. sayılı, 22.10.2015 tarihli kararı; Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2020/7006 E., 2021/915 K. sayılı, 02.02.2021 tarihli kararı.

k6t6 hale geldiğini ifade etmektedirler (Hatemi ve Kalkan Oğuzt6rk, 2018, s. 83). Başka deyişle bu g6r6ře g6re rol dağılımları artık kanunla d6zenlenmediğinden, kadın da maddi kazanç getiren bir işte çalışmak zorunda olmadığını iddia edemeyecektir (Br6m, 1998, s. 88). Buna karşılık evlilikteki paylaşım sadece gelir veya malvarlığına y6nelik değildir. Evlilik birliği devam ettiği s6rece emeğin eve 6zg6lenmesi de diğer eşin maddi katkısına denk sayılmaktadır. Bunun sonucunda kadın erkek eşitliğinden yola çıkılarak eşlerden her birinin aynı maddi katkısı yapmaları gerekliliği sonucuna ulaşılamayacaktır (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 194). Eşlerden, yeteneklerine ve kişisel g6lerine g6re katkı sağlamaları beklenmektedir ki bu katkı, emekle de olabilecektir.

Eşlerin 6zg6leyecekleri emek, sadece ortak konuttaki 6t6, temizlik ve yemek yapmak gibi ev işlerine hasredilemeyecektir. Aile birliğinin huzuru, devamı ve birlikteliğin gerektirdiği sadece manevi değil ailenin maddi imkanlarının da paylaşılmasına y6nelik her t6rl6 çaba ve sarfedilen emek bu kapsama girmektedir. Ev işlerinde çalışmak, doğrudan emeğin 6zg6lenmesi iken, evin dışında diğer eşin işletmesinde veya içinde karşılıksız çalışmak da dolaylı olarak evlilik birliğine katkı sağlamaktadır (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 196). S6z gelimi kırsal b6lgede diğer eşin maliki olduğu tarlada çalışmak, hayvanlara bakmak, elde ettiği 6r6nleri pazarda satarak kazandıklarını ona vermek ya da turistik b6lgede diğer eşe ait pansiyonda m6şterileri ağırlamak, temizlik benzeri işleri yapmak da aile birliğine katkı kapsamında değerlendirilecektir (Kılıçoğlu, 2019, s. 168). Zira iř sahibi eş, diğer eşin emeğinden yararlanarak işini, gelirini arttırmış ve bu durum da iř sahibi eşin maddi durumunu, bir anlamda dolaylı olarak karşılıksız çalışarak emeğini ortaya koyan eşin sayesinde iyileştirmesine sebep olmasına yol açmıştır (Schmid, 2021, s. 383).

Emeğin 6zg6leneceği diğer eşin içi veya işletmesi kavramının geniş olarak ele alınması gerekmektedir. Bunlar, fırın, kasap gibi esnaf işletmeleri veya doktor muayenehanesi, mimarlık ofisi gibi serbest meslekler ya da ticari ortaklıklar olabilir (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 196). Hatta diğer eşin bir hizmet faaliyetine, 6rneğin evde ocuk bakıcılığına yardım etmek de bu kapsamdadır. Ancak 6nemli olan nokta için ekonomik kazancının diğer eşe ait olması ve sarfedilen emek için çalışan eşin 6cret almamasıdır.

Emeğini 6zg6leyen Eşin, Diğer Eşe Y6neltebileceği Talepler

Evlilik birliği, eşlerin kişisel hayatlarından tamamen ayrı olarak d6ř6n6lemez. Başka deyişle evlilik s6resince aynı zamanda eşlerin hayatları da devam ettiği için yapmak istedikleri pek çok harcamanın, diğer eşin bilgisi dahilinde yapılması gerekmektedir. Bu husus, eşlerin her birinin ayrı işlerde çalışıp kendi malvarlıklarının olması durumunda dahi değermemektedir.

Kanunda eşlerin mali durumlarını birbirleriyle paylaőmalarına ilişkin bir yükümlölük açıkça yer almamaktadır. Sadece Türk Medeni Kanunu md.206/4'de eşin kendisinden talep edilmesi halinde geliri, malvarlığı veya ortaklık malları hakkında bilgi vermemesinin yaptırımının, hali hazırdaki mal rejiminin mal ayrılığına dönüőmesi olduğu belirtilmektedir. Oysa mali durumlarını eşlerin birbirleriyle paylaőmaları gerekliliği Mehaz kanun İsviçre Medeni Kanunu md.170'de "Bilgi verme yükümlölüğü" baőlıđında açıkça düzenlenmiőtir (Göksu ve Breitschmid, 2016, s. 456; Leuba, 2010, s. 1213). Bununla birlikte eşlerin birbirleriyle mali durumlarını paylaőmalarının gerekliliği, Türk Medeni Kanunu'nda yer almamasına rağmen, dolaylı da olsa kanunun özü, korumak istediği fayda ve genel hükümler ile Türk Medeni Kanunu md.206/4'da yer alan aksine davranıőın mal rejiminin tasfiye edilmesi sonucu doğuracağına yönelik düzenlemesi ve mehaz kanunun hükümleri dikkate alınarak kabul edilmelidir.

Türk Medeni Kanunu md.186'nın gerekçesinde⁷ hükmün İsviçre Medeni Kanunu md.163'e paralel şekilde deđiőtirildiđi belirtildikten sonra giderlere katılmaya yönelik, eşlerden birinin meslek veya sanata sahip olmasa dahi kendi emeğini evlilik birliğine harcayan eşin katkısının da maddi katkı olarak değerlendirileceği ortaya koyulmuőtur. İsviçre Federal Mahkemesi Kararları'nda da açıkça, hem eski hem de yeni kanunda, gelir getiren iőtte çalışmayarak, kendisini ev iőlerine ve çocukların bakımına adanıő eşin ailenin geçimi için harcadığı emeğinin, diğer eşin maddi katkısına denk sayıldığının altı çizilmektedir⁸. Öte yandan eşlerin yapacakları katkıda eőt olmanın bir bölünmeyi seçmekte özgür olduklarına da dikkat edilmelidir (Zeiter ve Schlumpf, 2016, s. 537). İsviçre'de ayrıca emeğini aile evinin ve çocukların bakımına adayan ya da diğer eşin iőtletmesinde veya iőtinde yardım eden eşin, diğer eőtten uygun bir miktar parayı düzenli olarak alma hakkına sahip olduğu İsviçre Medeni Kanunu md.164/I'de açıkça belirtilmektedir.

Emeğini evin geçimine özgüleyen eş, diğer eőtten bu emeğinin karőılıđını tıpkı malvarlığı veya kazanç getiren bir iőtte çalışıyormuőçasına değerlendirmeye tabi tutulmasını talep edebilir. Başka deyişle eşlerin evlilik birliğine yapacakları katkı, kanunun ifadesiyle güçleri oranında olacağı için emeğini eve hasreden eşin bu emeği, karőılıksız bırakılmamalı ve gelir getiren iőtte çalışan ya da malvarlığı olan eş ile birlikte ele alınmalıdır. Böylece kanun

⁷ Türk Medeni Kanunu Gerekçesi,

https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_1.pdf

⁸ İsviçre Federal Mahkemesi BGE 114 II 26 sayılı, 23.06.1988 tarihli kararı.

koyucu tarafından g6c6n sadece parasal değil, emek de olabileceği 6ng6r6lmektedir (Kılıçoğlu, 2019, s. 166).

B6t6n bunlar birlikte değerlendirildiğinde, meslek sanatı olmayan veya olsa dahi emeğini, evin dışında gelir getiren işe y6nelmeksizin evin geçimi için 6zg6leyen ve bundan bir maddi karşılık almayan eşin emeğinin, evlilik birliğinin giderlerine tıpkı maddi nitelikte katkı sağlayan diğer eşin katkısına benzer şekilde ele alınarak, T6rk Medeni Kanunu'nda da emeğin, parasal katkı ile eşit d6zeyde g6r6ld6đ6 sonucuna ulaşılabilir. B6ylece emek veren eşin emeğine karşılık diğer eşin, evlilik birliğinin giderlerine yaptığı parasal katkı, g6c6 oranında yapması gerekenden daha az olabilir. Bu halde parasal katkı sağlayan diğer eşten ya evlilik birliğine parasal katkıya ilaveten emeğiyle de katkı sağlaması ya da malvarlığı veya geliriyle evlilik birliğine daha fazla parasal katkı yapması (ř6phesiz ki aralarında katılımın nasıl yapılacağına dair başka bir anlaşma bulunmaması halinde) beklenmektedir. S6z gelimi eşlerden birinin evin t6m işlerini 6stlenmesi, 6ocukların bakımını ger6ekleştirmesine karşın diğer eşin sadece oturulan evi sağlamanın dışında gelir getiren bir işte imkanı olmasına rağmen 6alışmayarak g6nlerini boş geğirmesi halinde bu eşin, giderlere daha fazla katılmasını talep etmek m6mk6nd6r. Başka deyişle emek ve parasal katkı birbirleriyle aynı nitelikte değerlendirildiği için, emeğini evin geçimine 6zg6leyen eş bu emeğine karşılık, evlilik giderlerine parasal olarak yapabileceğinden daha az katkı sağlayan eşten daha fazla katkı sağlamasına y6nelik bir parasal talepte bulunabilir. Ancak eşlerin her ikisinin de gelir getiren bir işte 6alışmaları ve ev işleriyle, 6ocuk bakımını eşit olarak paylaşmaları halinde evin giderlerine, gelirleriyle orantılı olarak katkıda bulunmaları gerektiği varsayılabilir (Hausheer, Reusser ve Geiser, 1999, s. 197). Bu katkı belirlenirken ev işleri, 6ocuk bakımı ve diğer eşim içinde karşılıksız 6alışmaları başka deyişle eşin emeğinin de dikkate alınacağı T6rk Medeni Kanunu md.196/II'de açıkça belirtilmiştir.

T6rk Medeni Kanunu md.186/III'e g6re birlik giderlerine katkı alacağı, d6nemsel alacaklar arasında yer almaktadır. T6rk Bor6lar Kanunu md.147/1'e g6re için d6nemsel alacaklar beş yılda zamanaşımına uğramaktadır. Fakat eşler arasında evlilik birliği devam ettiği s6rece zamanaşımının durmasına y6nelik T6rk Bor6lar Kanunu md.153/3 h6km6ne g6re zamanaşımı, ancak evliliğin sona ermesiyle g6ndeme gelebilecektir. 6te yandan bu belirleme yapılırken, eşlerin katkılarının evlilik birliği devam ettiği s6rece s6z konusu olacağı, diğer bir deyişle T6rk Medeni Kanunu md.186/III h6km6n6n evlilik birliği sona erdikten sonra eşlerin birbirlerinden mal rejimine ilişkin katkı alacağına yol ağmayacağı g6z 6n6nde tutulacaktır.

Bunun yanında eşlerden birinin gelir getiren işte çalışmayarak emeğini evin geçimine 6zgülemesine rağmen diğer eşin, ortak giderlere gereğinden az katkıda bulunması veya hiç katkı yapmaması halinde evlilik devam ettiği sürece, bu eş tarafından Türk Medeni Kanunu md.195’de belirtilen evlilik birliğini koruyucu tedbirlere baővurulabilir. Türk Medeni Kanunu md.195/I’de eşlerin ayrı ayrı veya birlikte hakim müdahalesini isteyebilmeleri için ilerinden birinin evlilik birliğinin yükümlölüklerini yerine getirmemesi veya evliliği ilgilendiren önemli bir konuda uyuőmazlıđa düőmeleri gerektiği ortaya koyulmuőtur. B6ylece kendisine baővurulan hakim eőleri kendisi veya uzman kişilerin yardımıyla uzlaőtırmaya çalıőabileceđi gibi, Türk Medeni Kanunu md.196’ya göre ailenin geçimi için yapılacak katkıyı da belirleyebilir (Erkan, 2018, s. 437). Bu katkının geđmiő bir yıl ile birlikte gelecek yıllar için istenebileceği gözden uzak tutulmamakla birlikte hakim, eşlerin evlilik birliğine yapacakları katkılarını belirleyerek görev dağılımında deđiőlik yapması mümkündür (Bräm, 1998, s. 92). Bununla birlikte hakim, őartların gerektirmesi halinde doğrudan İővire Medeni Kanunu md.164/I’de olduğu gibi emeğini eve, çocuklara veya diğer eşin işine ya da iőletmesine 6zgülemesi halinde bu eşe, diğer eşin hakkaniyete uygun bir miktar parayı düzenli olarak vermesine mahkum edilmesi mümkün değildir. Zira kanunda buna ilişkin özel bir hüküm yoktur. Fakat őartların gerektirmesi halinde hakim, Türk Medeni Kanunu md.195’e göre evlilik birliğini koruyucu duruma uygun herhangi bir tedbiri alabilecektir. Kanunda bu tedbirlerin arasında, Türk Medeni Kanunu md.196’da evlilik birliğinin korunması için ailenin geçimine yönelik yapılacak katkıların hakim tarafından belirlenmesine imkan tanınmaktadır. Bunun sonucunda hakim, doğrudan olmasa da dolaylı olarak İővire Medeni Kanunu md.164/I’e benzer şekilde, emeğini evin geçimine 6zgüleyen eşe, bir miktar para ödenmesine karar verebilir.

Sonuç

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4271 sayılı Türk Medeni Kanunu, 17.02.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’ni yürürlükten kaldırmıőtır. Aile hukuku, Türk Medeni Kanunu’nu md.118-494 arasında, ikinci kitap olarak yer almaktadır. Bu bölüm, medeni haklar ve yükümlölükler, kadının soyadı, eőlveerin temsili, meslekleri ve hukuki iőlemleri, aile konutu ve evlilik birliğinin korunmasına yönelik bazı tedbirler baőlıklarından oluşmaktadır. Çalıőmaya konu olan eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katılmasına ilişkin hükümler, bu bölümde düzenlenmiőtir. Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.

Türk Medeni Kanunu md. 186/I eşlerin oturacakları konutu birlikte seçeceklerini, Türk Medeni Kanunu md.186/II evlilik birliğini birlikte yöneteceklerini ve hükümün son fıkrasında evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emekleri ve malvarlıklarıyla katılacaklarını

belirtmektedir. Evlilik birliğinin giderleri kapsamına hangi harcamaların dahil edildiğinin tespiti, uygulama ve doktrine bırakılmıştır. Bu nedenle aile bireylerinin yaşamları için gerekli olan ihtiyağların sınırlarının çizilmesi gerekmektedir. 6te yandan eşlerden hangisinin ev işlerini yapacağına, hangisinin çocuklara bakacağına, hangisinin çalışacağına veya her ikisi de çalışıyorsa harcamaların paylaşımın nasıl yapılacağına eşlerin anlaşarak karar vermeleri beklenecek, bu anlaşmanın yapılamaması halinde hakimin m¼dahalesi geekecektir.

Evlilik birliğinin giderleri ¼ gruba ayrılmaktadır. İlk gruptaki temel giderler, aile ¼yelerinin barınma, beslenme, giyim, sağlık, eğitim ve ulaşım ile ilgili harcamalardan oluşmaktadır. İkincisi, sigorta ve vergi 6demeleri gibi kurumsal giderleri kapsamaktadır. Bunlara emlak ve gelir vergilerinin yanı sıra kaza ve sağlık sigortası da harcamaları eklenebilir. Son grupta ise aile bireylerinin kişisel 6zellikleri dikkate alınarak belirlenecek konser, sinema, tiyatro, tatil, gazete ve kitap okuma, yabancı dil 6đrenme gibi bireysel giderler bulunmaktadır.

Eşler bu giderlere, T¼rk Medeni Kanunu md.186/III'da belirtilen şekilde "g¼çleri" oranında katılacaklardır. Ancak eşlerden birinin gelir getirici bir işte çalışmak yerine evi idare etmek, çamaşır ve bulaşık yıkamak, ¼t¼ yapmak, çocuklara bakmak gibi faaliyetlerde bulunması da m¼mk¼nd¼r. Başka deyişle eşlerden biri emeğini, evin geçimine adanış olabilir. Mehaz İsviçre Medeni Kanunu md.164'da emeğiyle aile birliğine yardım eden ancak herhangi bir karşılık almayan eşin durumunu iyileştirmek için 6zel bir h¼k¼m yer almaktadır. H¼k¼mde emeğini evin idaresine, çocukların bakımına 6zg¼leyen veya diğer eşin içinde ona yardımcı olarak ve karşılık almaksızın çalışan eşe, bu emeğinin karşılığında diğer eş tarafından, kendisinin ¼zerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir miktar para 6denmesinin gerekliliği belirtilmektedir. H¼km¼n korumaya çalıştığı menfaat, kazanç getiren bir işte çalışmak yerine, herhangi bir karşılık beklemeden diğer eşin işlerine yardımcı olan, ev işlerini yapan, çocuklara bakan eşin, diğer eşin mali bağımsızlığına ortak olmasıdır. Ancak T¼rk Medeni Kanunu'da bu duruma ilişkin herhangi bir h¼k¼m bulunmamaktadır. Bununla birlikte T¼rk Medeni Kanunu md.195'e g¼re eşler, evlilik birliğinden doğan y¼k¼ml¼l¼klerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin 6nemli bir konuda aralarında anlaşamamaları durumunda hakimin m¼dahalesini talep edebilirler. Kendisine başvurunun hakim, gerekli g¼rd¼đ¼ takdirde kanunda 6ng¼r¼len tedbirleri alabilir. Bu 6nlemler, T¼rk Medeni Kanunu md.196'ya g¼re ailenin geçimi için yapılacak katkının belirlenmesini de içermektedir. Sonuç olarak emeğini evin geçimine 6zg¼leyen eşin, diğer eşten mehaz İsviçre Medeni Kanunu'nda olduğu gibi doğrudan olmasa da dolaylı şekilde bir miktar karşılık talep etmesi m¼mk¼n g¼r¼lmektedir. B6ylece hakimin

eşlerin evlilik birliğine yaptıkları katkıı belirleyerek g6rev dağılımlında değişiklik yapmasına da imkan bulunmaktadır.

Eşler aralarında anlaşarak, iğerlerinden birinin sadece çocuklara ve eve bakacağını, diğerinin ise ev dışında kazanç getiren bir işte çalışacağını kabul etmişlerse, kazanç elde eden eşin evin t6m ortak giderlerinden sorumlu olması beklenebilir. B6yle bir g6rev dağılımlıyla devam eden evlilik birliğine emeğiyle katılan eşin, aralarında anlaştıkları s6rece ortak giderlere maddi olarak katılması zorunlu değildir. Zira T6rk Medeni Kanunu md.186/III, eşlerin birlik giderlerine g6leri oranında katılacaklarını 6ng6rerek, emek ve malvarlığının eşit d6zeyde olduklarını kabul etmektedir. Buna karşılık gelir getiren bir işte çalışmayarak evin geçimine sadece emeğini getiren eş, diğer eşten ancak birlik giderlerine katılım yapmasını talep edebilecektir. Fakat şartları oluştuğu takdirde T6rk Medeni Kanunu md.195’de yer alan evlilik birliğini koruyucu tedbirlere de başvurmak m6mk6nd6r. Bu tedbirlerin arasında yer alan T6rk Medeni Kanunu md.196’ya g6re emeğini ev işlerine, çocuklara, diğer eşin işine karşılıksız olarak 6zg6yleyen eşe de T6rk Medeni Kanunu’da doğrudan yer almamasına rağmen, İsviçre Medeni Kanunu md.164’de olduğu gibi, maddi karşılık verilmesi m6mk6n olabilecektir.

Kaynakça

- Akıntürk, T. ve Ateş, D. (2022). *Türk Medeni Hukuku aile hukuku*. İstanbul: Beta yayıncılık.
- Bräm, V. (1998). *Die wirkungen der ehe im allgemeinen, art. 159-180 kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, das familienrecht*. Zürich: Schulthess polygraphischer verlag AG.
- Doğan, M. (2003). Türk Medenî Kanunu'nun evliliğin genel hükümleri bakımından getirdiği yenilikler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(4), 93-128.
- Dural, M., Öğüz, T. ve Gümüş, A. (2022). *Türk özel hukuku: Cilt III aile hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Erdem, M. (2019). *Aile hukuku*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Erkan, V. (2018). Türk Medeni Kanunu'nda evlilik birliği içerisinde kadının ekonomik ve sosyal hakları. *TBB dergisi*, 2018(134), 431-450.
- Gençcan, Ö. (2019). *Evlenecek ve evlenmiş bireyler için evliliğin genel hükümleri eşlerin hak ve yükümlülükleri evliliğin korunması*. Ankara: Yetkin yayınları.
- Göksu T. ve Breitschmid, P. (2016). *Personen und familienrecht partnerschaftsgesetz art. 1-456 ZGB, art.170*. Zürich: Schulthess juristische medien AG.
- Gürpınar, D. (2013). Eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katılma borcu. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 8(Özel Sayı), 1293-1340.
- Hatemi, H. ve Kalkan Oğuztürk, B. (2018). *Aile hukuku*. İstanbul: Oniki Levha yayınevi.
- Hausheer, H, Reusser, E. ve Geiser, T. (1999). *Die wirkungen der ehe im allgemeinen, art. 159-180 ZGB Schweizerisches Zivilgesetzbuch, das familienrecht, das eherecht*. Zürich: Stämpfli verlag AG.
- Kılıçoğlu, A. (2004). *Medeni Kanun'umuzun aile miras eşya hukukuna getirdiği yenilikler*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kılıçoğlu, A. (2019). *Aile hukuku*. Ankara: Turhan kitabevi.
- Leuba, A. (2010). *Commentaire Romand Code Civil I. art.170 (pp. 1210- 1216)*. Basel: Helbing lichtenhahn.
- Reyhani Yüksel, S. (2014). Türk Medenî Kanunu bakımından kadın-erkek eşitliği. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), 175-200.
- Schmid, U. (2021). *ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch*. Zürich: Orell füssli verlag AG.

Canarlan, G. (2023). Emeğini evin geçimine 6zgüleyen eşin, diğer eşten karşılık talebi. *Humanitas*, 11(INCSOS VIII 6zel Sayısı), 37-52.

Zeiter, A. ve Schlumpf, M. (2016). *Personen- und familienrecht – partnerschaftsgesetz art. 1-456 ZGB partG*. Zürich: Schulthess juristische medien AG.